

Mlečna kontrola v mariborski oblasti.

Mariborska oblastna samouprava si z vsemi sredstvi prizadeva organizirati rodovniška društva in zadruge za izboljšanje domače govedoreje. V ta namen uvaja kontrolo o mlečnosti krav, vpisanih v rodovnik in skuša s tem vzrejevati in izboljšati živino ne samo po obliki ampak tudi po mlečnosti.

Mlečna kontrola se je v letu 1928. izvajala pri štirih organizacijah in sicer pri živinorejskih odsekih kmetijskih podružnic Št. Jurij ob j. žel., Špitalič pri Konjicah, Ponikva ob južni žel. in Živinorejski zadrugi Studenice pri Poljčanah. Uspeh te kontrolne molže je bil naslednji (številke v oklepajih pomenijo uspehe iz leta 1927):

1. Živinorejski odsek (sedaj zadruga) Št. Jurij ob juž. žel. goji pomursko pasmo, ima 38 (36) kontroliranih krav. Najvišja mlečnost znaša 2.876 l (3.306 l), povprečna mlečnost pa 1810 l (1860 l).

2. Špitalič s pomursko pasmo, ima 38 (39) kontroliranih krav. Najvišja mlečnost 2985 l (2763 l) povprečna pa 1875 l (1697 l).

3. Ponikva ob južni žel. goji tudi pomursko pasmo. Tu obstoja kontrola šele od začetka 1928. l. in se vrši nad 30 kravami. Najvišja mlečnost 3536 l, povprečna 1892 l.

4. Studenice imajo marijadvorsko pasmo s 33 (32) kontroliranimi kravami. Najvišja mlečnost znaša 3926 l (4327,5 l), povprečno pa 2345 l (1927 litrov). Tukaj je bilo napram letu 1927 precej izprememb v staležu krav z odprodajo dobrih molznic in novimi vpisi v rodovnik.

Kontrolo izvajajo za to določeni zanesljivi domačini, nadkontrola pa

oblastni živinorejski strokovnjaki. — Poleg tega se je izvajala mlečna kontrola tudi v nekaterih privatnih rej-skih središčih (n. pr. Jarenturski dvor), kjer so doseženi zelo zanesljivi uspehi. — Letos so se še osnovala nekatere nove organizacije z istim ciljem v srezu Murska Sobota in Dolnja Lendava, kjer se goji simodolska pasma.

Tako se glasi tozadevno poročilo iz mariborske oblasti.

Vprašati pa moramo, kaj pa je v tem pogledu storjenega v ljubljanski oblasti? Kako delujejo v tem smislu živinorejske zadruge v Predosljah, v Sodražici in v Selcah, ki so bile svojčas ustanovljene z istim ciljem. Ne sliši se ničesar več o njih, kakor tudi ne o nobenih drugih.

Tu bi morala oblastna samouprava zastaviti svoje delo in stremeti za enakim ciljem kakor mariborska oblast. *Kontrola mlečnosti je prvi in najvažnejši korak za izboljšanje govedoreje.* Dokler se ne začne resno in smotreno delovati v tej smeri, tako dolgo nam ne bo pomagal noben uvoz dragih plemenskih bikov. V krajih po deželi, kjer so živinorejske razmere usmerjene bolj na mlekarstvo, oziroma na vzrejo plemenske živine, se vendar dobe zavedni živinorejci, morda absolutno kmetijskih šol, ki imajo veselje in zanimanje za tako rejsko delo in ki bi se mu radi posvetili. Treba pač take ljudi poiskati in jih za to vzgojiti. Živinorejski strokovnjaki naj jim pa dajo potrebna navodila, da bo uspeh zagotovljen.

Za uvedbo kontrole ni treba mnogo posestnikov in ne mnogo krav. 30 dobrih krav pa se vendarle dobi v vsaki večji občini, kjer je doma vzrejevanje živine. Mešetarški okraji seveda niso za to prikladni.

Za smotreno vzrejo živine na pod-

lagi mlečne kontrole sta pa važni dve načeli. Prvi: nikdar ne sme živinorejce odprodati iz hleva svoje najboljše krave, in drugič: nikdar ne dati mesarju teleta od take krave, če je kolikaj primerna za rejo.

To dvoje pravil je merodajnih pri vsaki mlečni kontrolni organizaciji. Vodstvo kontrole mora skrbeti za to, da se to dvoje točno izvaja. S tem dosežejo združniki, da jim ostaja od leta do leta v hlevu vedno boljša živina, medtem ko se slabejši material izločuje. Tako živinorejci smoteno izboljšujejo svojo živino. Na ta način so dobili inozemski živinorejci svoje svetovno znane goveje pasme, ki jih drugi narodi pri njih kupujejo za visoke svote.

Še eno vprašanje bo morda koga motilo, češ, težko je z ustanovitvijo zadrug, s katerimi so sitnosti itd. V tem pogledu si lahko zberejo krajši in enostavnejši pot: ustanovitev živinorejskih odsekov pri kmetijskih podružnicah. Tak odsek lahko ustanovi vsak občni zbor podružnice in ga ni treba naznaniti oblastim, ker spada to med notranje poslovanje podružnice. Če bo odsek dobro deloval in če bo čez leta uvidel, da se lahko spremeni v zadrugo, bo to storil brez posebnih težav. Tam pa, kjer že obstojajo živinorejske zadruge, je pa itak brez posebnih težav mogoče začeti s tem delovanjem.

Te vrstice so namenjene na eni strani živinorejcem ljubljanske oblasti in na drugi strani samoupravni oblasti, da začne tudi tukaj s to smoteno povzdigo govedoreje.

Kako delate?

S sadjem namreč, ko ga spravljate z drevja in potem, ko ga je treba pripraviti za to ali ono uporabo. Kadar in koder je slaba sadna letina, ljudje zdihujejo in tarnajo, češ kakšen »dolg čas« je, ko ni nikakega sadu. Pa je tudi res! Vse nekako pusto, prazno in žalostno je okoli hiše, če ni sadja. Manjka pač pridelek, ki je bil prvotna

hrana človeštva. Odrasli bi sicer že prebili ta »dolgčas«, ko bi jih prazna mošnja ne opozarjala na praznoto v sadovnjaku. Hujše pa je za otroke, ki imajo še nepokvarjen okus in so glede prehrane še kolikortoliko odvisni od prirodnega nagiba.

Sadje je torej važen pridelek in človek bi mislil, da bodo ravnali z njim, kadar obrodi, kakor s posebno zaželenim in težko pričakovanim pridelkom. Pa je ravno narobe. Sicer vsakdo ve, da je sadje izmed vseh kmetijskih pridelkov najbolj občutljivo, da vsaka najmanjša poškodba ogroža njegovo že samo na sebi majhno trpežnost in da je zatorej treba z njim ravnati posebno varno in pazljivo. Pa poglejte kako marsikje sadje spravlja in kako delajo z njim še potem, ko je že na tleh!

Največkrat uporabljajo pri spravljanju sadja otroke. To je že narobe. Otrok dela tja vendar, neresno, površno, nezanesljivo, ker še nima pravega umevanja za tako delo in mu je čut za odgovornost še nerazvit. Njega bolj veseli, da bi lomstil po drevju in sadje tresel, da bi s hruščem in truščem letelo na tla, da bi se valilo po bregu navzdol v jarek, cepalo drugim na glavo itd. Pobirati sadje po tleh se kmalu naveliča. Še manj mu diši, da bi sedel na enem mestu in sadje razbiral ali odbiral, da bi ga varno polagal v posodo itd. Vse to so dela za starejše, skrbne in uvidevne osebe. S tem pa seveda ne trdimo, da bi otrok ne mogli s pridom uporabljati pri spravljanju sadja. O pač! Toda le v družbi in pod vodstvom resnih in skrbnih, odraslih oseb, ki otrokom odkažejo njim primerno delo in jih stalno nadzorujejo. Pa še v tem slučajju hodijo v poštev le dobro vzgojeni, ubogljivi otroci. Razposajenci in neubogljivi narede več škode nego koristi.

Druga silna napaka pri spravljanju sadja je ta, da ga vse vprek tresa in joga, namesto, da bi vsaj tisto, kar je namenjeno za prodajo kot namizno sadje in za shranjevanje, pravilno obra-

li. Le kako more biti razsoden človek še dandanes tako nespameten. Saj je vendar jasno, da otrešno blago nima niti polovice tiste vrednosti kakor obrano. Izgovor, da ni časa, ne velja. Menda se bo vendar dobil čas za delo, ki se tako dobro izplača! — Čas bi se že dobil, kakor se dobi za vse druge pridelke, ki tudi ne pridejo sami k rokam, toda dobre volje in uvidnosti ter zmisla za pravilno spravljanje sadja manjka. V tem oziru je posebno slabo po nekaterih krajih ljubljanske oblasti, dočim na bivšem Štajerskem že precej redno in pravilno postopajo pri spravljanju namiznega sadja.

Marsikje bi obirali, pa nimajo ne orodja, ne posode. Zato je pa nujno potrebno pripraviti te pripomočke, preden je sadje zrelo. Na kmetih, kjer vendar ni tako trda za les in druge tvarine, ne bo težko, ako si vsaj vsak večji gospodar, ki ima kaj več sadnega drevja, oskrbi par lahkih, pa zanesljivih lestvic in nekaj posode, ki je znotraj mehko obšita. Manjše pletenice naj imajo močen locen, da jih lahko obesimo na vejo in spustimo, ko so polne po vrhovi na tla. Železen kavelj in močna vrv sta tudi neogibno potrebna. Za prevažanje so velike, štirioglate pletene posode, ki so istotako obšite, da se sadje ob trdih stenah ne obtišči. Z omenjenimi pripravi gre obiranje hitro izpod rok in se ni treba plaziti znotraj po drevesu od veje do veje, ker drevo mnogo lažje oberemo od zunaj krone, stoječ varno na lestvici. Tu in tam moramo seveda tudi na drevo in po vejah. Tedaj pa črevlje z nog in hajd bos ali v nogavicah na drevo!

Obranega sadja nikar ne pretresajte z viška s posode v posodo, ampak prav od blizu in polahko! Prav debelih, občutljivih in dragocenih plodov pa nikdar ne pretresajmo, ampak le nalahno prelagajmo iz posode v posodo!

Dandanes tudi ne gre več, da bi zmetali vse v en koš, kakor delajo z

moštnim sadjem. Obrano sadje moramo temveč takoj pod drevesom vsaj v toliko razbrati, da ga ločimo po sortah in vsako sorto vsaj v dve kakovosti. Najlaže in najpreprostejše se to izvrši, ako odberemo s skupnega kupa vse predrobne in kakorkoli pokvarjene plodove. Kar ostane je kolikortoliko enakomerno blago brez večjih napak in poškodb — torej sposobno za prodajo. Izbirok porabimo doma.

Po trgatvi naj bi sadje ležalo par tednov na večjih kupih na kakem zračnem prostoru (na podu ali v kaki podobni shrambi), da se spoti in da se pokažejo še ostale napake ali poškodbe, ki ob trgatvi še niso bile očitne. Šele potem je sadje godno za kupčijo. Samo ob sebi se menda umeje, da velja vse povedano za namizno sadje, predvsem za namizna jabolka.

Nazadnje moramo nujno opozoriti še na dve stvari, ki jih ljudje prav malo upoštevajo in sicer: Ne nasedajte vsiljivim prekupcem in mešetarjem, ki hočejo imeti od vas sadje po slepi ceni! Ne pre naglite se pri kupčiji! Preden sadje prodaste, se posvetujte s pametnim sosedom ali izkušenim trgovcem ter poizvedite za ceno! Ne prodajajte in ne spravlajte nezrelega sadja! S tem prizadenete sebi in narodnemu gospodarstvu ogromno škodo. Zimska jabolka — in baš za te velja to opozorilo — so zrela šele koncem septembra, v poznejših krajih pa šele oktobra. Čim dalje je sad na drevesu, tem lepši, tem boljši in tem trpežnejši je. Zlasti dolgo naj ostanejo na drevju vsa jabolka z robato (kosmato) kožo, kakor n. pr. kanadka in razni drugi kosmači.

Pomnite, da zaradi slabega ravnanja s sadjem izgubimo vsako jesen milijone. S.

Mnogo zabave in malo dela, mnogo veseljačenja in malo resnosti; mnogo gledališča in plesa in malo molitve in besede božje — to je najkrajša pot v pogubo.

Organizacija mlekarstva v naši državi.

Jugoslovanski listi poročajo o ustanovitvi enotnega mlekarskega društva kraljevine SHS, ki se naj organizira na občnem zboru 15. septembra t. l. v Zagrebu in to na spodbudo hrvatskih mlekarških strokovnjakov. To društvo bi moralo začeti z delovanjem že lansko jesen, pa se je organizacija odločila na poznejši čas. — Druga vest prihaja iz Belgrada, da je kmetijsko ministrstvo odobrilo pravila Eksportne zveze mlekarških zadrug s sedežem v Osijeku. Ustanovni občni zbor te Zveze bo koncem tega meseca v Osijeku.

Nedavno je v Banatu začelo delovati 18 združenih mlekar, ki bodo vse stopile v novo Zvezo. Te mlekarne so bile ustanovljene po Osrednjem uradu za organizacijo mlekarstva v kraljevini SHS, ki ima svoj sedež v Osijeku. Cilj tega urada je, priti do standardnega (prvovrstnega, enotnega) blaga, ki bo lahko konkuriralo v inozemstvu. Nadel si je tudi nalogo podučiti kmetovalce o načinu nemškega združnega mlekarstva potom organizacije posebnih mlekarških šol. V ta namen je poklical z Dunaja posebne strokovnjake.

Tako poročajo listi o organizaciji mlekarstva v vzhodnih delih naše države, kjer so se začeli pečati z predelovanjem mleka šele po vojni. Vidi se pa, da tam doli v tem pogledu tako hitro napredujejo, da bodo v par letih preplavili tudi Slovenijo s svojim cenejšim in morda tudi boljšim sirom in maslom. Slovenski živinorejci in njih mlekarske in sirarske zadruge bodo pa morali svoje pridelke oddajati pod ceno.

Kako daleč pa smo z organizacijo mlekarstva v Sloveniji? Tam, kjer smo bili 1919. l. Se ne ganemo. Vsaka mlekarna in sirarna deluje po starem načinu in prodaja sama svoje blago. Če pa nastopi nadprodukcija in ne morejo sira prodati, začno kroš-

njariti ž njim, kakor Ribničan s svojo suho robo; potem se nekoliko vpije, skliče ena ali dve mlekarški anketi, ki morda skleneta tudi kaj pametnega. Ko pa pride do izvedbe načrta za organizacijo, tedaj se večina njih umakne, in stvar zopet zaspi. Tako se je zgodilo začetkom 1928. l., ko je bilo naenkrat sira v izobilju.

Večkrat se sliši, da naš slovenski kmet še ni zrel za združno organizacijo. Na podlagi dosedanjih izkušenj treba temu skoraj pritrditi. Na organizacijo se zmisli šele tedaj, ko mu gre voda že v grlo. Prej se pa na njo ne spomni. Še mnogo bridkih izkušenj bo treba in udarcev, predno se bo prišlo tudi pri nas do smotrenega združnega delovanja.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Na ljubljanski blagovni borzi je bilo v zadnji dobi le malo prometa. Blago se ponuja v vrečah po 100 kg postavljeno v polnih vagonih na slovensko postajo po naslednjih cenah: Pšenica bačka 80 kg težka, 267.50—270 Din, nova 265—267.50 Din, koruza laplatska 295—297.50 Din, koruza bačka 260—262.50 Din, ječmen bački 217.50 do 220, oves bački 240—245 Din, moka Og franko Ljubljana 395—397.50 dinarja. — Prodajalci pšenice v Vojvodini, večinoma manjši kmetje, ki potrebujejo denar, morajo oddajati svoj pridelek in zato toliko ponudb in tako nizke cene. Danes velja na bačkih nakladalnih postajah pšenica, pa tudi koruza po 202.50—205 Din.

g Tržišče s jajci. Na evropskem trgu vlada trenutno bolj mlačna kupčija. Postala bo pa kmalu živahnejša, ko se ne bo več bati vročine. Pri nas plačujejo izvozniki blago po 1.25 Din komad. V Berlinu so v zadnji dobi notirala jugoslovanska jajca 10 do 10.50 pfeniga franko meja neocarinjena. Močno vpliva na cene jajc Rusija, ki vrže večkrat poljubno količino jajc na evropski trg.

g Mleko in mlečni izdelki. Cene mleku so na trgu 2.50 do 3 Din liter, sir 40 do 48 Din kilogram, maslo čajno 44—48 Din, iz mlekarn 36—46 Din, kmečko 30—34 Din kilogram.

g Tržišče hmelja v Vojvodini. S starim hmeljem se ne trguje več, novi se pa plačuje po 20 Din kilogram. V Savinjski dolini se kupčija še ni razvila.

Živina.

g Ljubljanski živinski sejem. Na zadnji ljubljanski živinski sejem je bilo prignanih: 145 konj, 9 žrebet, 23 volov, 34 krav, 15 telet in 76 prašičev za rejo. Od teh je bilo prodanih: 32 konj, 18 volov, 19 krav, 12 telet in 55 prašičev. Nekaj konj je šlo v Italijo. Dogon je bil srednji in obisk kupcev vsled slabega vremena manjši. Cene so ostale neizpremenjene in so notirale za kilogram žive teže: voli debeli 11 Din, poldebili 10 Din, vprežni 9 dinarjev, krave debele 5.50 do 7.50 dinarja, krave klobasarice 4—5 Din, teleta 14—15 Din. Konji in prašički za rejo po kakovosti in velikosti.

g Živinski sejem v Mariboru. Vkljub deževnemu vremenu je bil zadnji živinski sejem v Mariboru dobro obiskan. Sejmarji so prignali 13 konj, 14 bikov, 145 volov, 300 krav in 19 telet, skupaj 491 glav. Prodanih je bilo 330 komadov, od katerih se je izvozilo v Avstrijo 40, v Italijo tudi 40 komadov. Cene za kilogram žive teže so bile ravnoiste kakor na zadnjem sejmu. Plačevali so za vole 8—10 Din, bika 5.50—9 Din, krave 4—6 Din, mlado živino 8—10 Din, konji pa po kakovosti. — V splošnem se opaža, da se živina precej boljše, kar je pripisati ugodni letini krme.

g Prašičji sejem v Mariboru. Dne 23. t. m. je bilo na prašičji sejmu v Mariboru pripravljenih 258 prašičev, ki so se prodajali po tehle cenah za komad: 5—6 tednov stari pujski 125 do 150 Din, 7—9 tednov stari 180 do 250 Din, 3 do 4 mesece 350—400 Din, 5—7 mesecev 450—600 Din. 8—10

mesecev 700—850 Din, 1 leto 1000 do 1400 Din; 1 kilogram žive teže 10 do 12.50 Din, mrtve teže 17—18.50 Din. Prodanih je bilo 197 komadov.

Letina.

g Žitna letina v naši državi. Po statistiki kmetijskega ministrstva je letošnja žitna letina prav dobra. Pšenice je sicer nekoliko manj kot lani, zato je pa ječmena in rži več, ovs pa ravno toliko. Če primerjamo pridelke prejšnjega leta 1928 in 1927 ter povprečni donos v razdobju 1920—1928, dobimo v milijonih metritskih stotov naslednjo sliko:

	1929	1928	1927	1920-28
pšenica	26.39	28.11	15.40	17.18
ječmen	4.56	3.94	3.15	3.22
rž	2.25	1.91	1.50	1.61
oves	3.65	3.66	2.92	3.14
sorčica	0.48	0.43	0.40	0.40

Iz teh podatkov je razvidno, da je bila letošnja letina prav bogata in da prav malo zaostaja za lansko rekordno žetev. Če pa primerjamo slabo letino 1927, vidimo, da smo letos pridelali za 14 milijonov stotov več žita. Tudi glede pridelka koruze smo lahko brez skrbi, ker so letošnje vremenske razmere za njen razvoj zelo ugodne. To ugodno stanje letine bo uplivalo tudi na ves gospodarski položaj naše države, ki v zadnjih letih ni bil ravno ugoden.

g Letina fižola, krompirja in zelja v Sloveniji. Fižol je večinoma že spravljen v kozolce in so kmetje v splošnem s pridelkom zadovoljni. Tudi iz Bačke so vesti ugodne, zato mu je cena že sedaj nekoliko padla. Vendar njegove cene niso še ustaljene. Ker je naš izvoz fižola v prešlih letih zelo nazadoval, bi bilo želeli ugodnih izvoznih pogojev. — Krompir je bogato obrodil in zato je ponudba znatna. Današnja cena za beli in rani krompir je okrog 80 para za kilogram. Z ozirom na obilen pridelok se pa presoja, da mu bo cena nazadovala. — Zelja je tudi v obilici in se ga prodaja na debelo po

50 para za kilogram. Ker nimamo izvoza za kisljo zelje, zato ni pričakovati boljših cen. Zeleti bi bilo, da bi izvoznik kisljega zelja skušali si pridobiti egiptovski trg, ki je pred vojno kazal zanimanje za naše blago.

g Svetovna letina. — Mednarodni kmetijski zavod v Rimu je izdal poročilo o stanju svetovne letine. Iz njega posnemamo, da računajo, da bo na Madjarskem, v Rumuniji in v Bolgariji letina slabša kakor izredno dobra letina lani: 55 milijonov stotov napram 72.2 milijonov stotov lani. Deloma je temu vzrok zmanjšana posejana površina. V Španiji pa bodo imeli boljšo letino kakor lani. V večini ostalih evropskih držav pa letina ne bo manjša od lanske in višja kakor v zadnjih petih letih. V celi Evropi bo torej letina ugodna razen v donavskih državah. Za druge vrste žita: ječmen in oves pa javljajo boljše uspehe, celo Rumunija zaznamuje boljšo letino nego 1928. — V Rusiji stoji žito dobro. V Uniji in Kanadi pa pričakujejo slabšo letino. Cenitev pridelka v Združenih državah je bila že znižana. Bolja bo ozimna kakor jara pšenica. Splošno cenijo tam letošnjo žetev pšenice na 65 milijonov stotov manj nego lani, ko je bila prav dobra letina. Tudi pridelek ovsa in ječmena bo majhni nego lani. — V Severni Afriki: Alžir, Tunis in Maroko, bo letina dala 4 milijone stotov več nego lani in milijone več kakor povprečno v zadnjih petih letih. — Po stanju 1. julija je računati, da bo letina na severni poluti manjša kakor lani, saj za pšenico in oves, vendar ne veliko. Na južni poluti pa pretežno suho vreme v Argentini in Avstraliji ni bilo ugodno za posevke.

Izvoz.

g Letošnji izvoz pšenice. Še nobeno leto se izvoz pšenice ni tako hitro razvil kakor eltos. Komaj je začela mlatev, že se je živahno razvila kupčija in izvoz. Po prejšnjih cenitvah se je izvozilo samo julija meseca 12.000

vagonov pšenice. Novejša poročila pa vedo povedati, da bo julija in avgusta šlo v inozemstvo nad 30.000 vagonov blaga. Ker se pa presežek letošnje letine pšenice nad domačo potrebo ceni na okrog 45.000 vagonov, smo je torej do sedaj izvozili že dve tretjini. Večinoma izvoza gre po šlepih po Donavi skozi Brailo v Francijo, Anglijo, Belgijo, Holandijo, Finsko, Švico itd. Letošnja pšenica odgovarja tudi popolnoma zahtevam kupcev. Vrednost izvoženega blaga znaša okrog 600 milijonov dinarjev. — Tudi koruze bomo letos precej izvozili, čeprav ne toliko, kolikor se je v začetku obetalo. Pridelek bo za 50 odstotkov višji od lanskega. Letošnji izvoz žita in koruze bo mnogo pripomogel za zboljšanje našega gospodarskega stanja, saj bo prišlo v našo državo za zvoženo pšenico in koruzo nad 2000 milijonov Din.

g Izvoz sadja iz naše države. Že mesec dni je, odkar so začeli prihajati k nam kupci sadja iz inozemstva in ga izvažati v velikih količinah. Mnogi deli Slovenije imajo bogato letino, medtem ko ima Avstrija malo sadja. Tudi druge evropske države ga nimajo v obilici, zato tudi tako zgođen uvoz iz naše države. Jabolka plačujejo navadno na postaji po 2—2.50 Din kilogram. Poznejša zimska bodo imela seveda boljše ceno.

Denar.

g Vrednost denarja 27. avgusta. Borza v Curihu je plačevala naš dinar po 9.1275 centimov, ljubljanska borza pa tuje valute po naslednjih cenah: 1 angleški funt 276.03 Din, 1 ameriški dolar 56.82 Din, 1 holandski guldinar 22.82 Din, 1 nemška marka 13.56 Din, 1 švicarski frank 10.96 Din, 1 madžarski penga 9.94 Din, 1 avstrijski šiling 8.02 Din, 1 belgijski belg 7.92 Din, 1 italijanska lira 2.98 dinarja, 1 francoski frank 2.23 Din, 1 češka krona 1.69 Din, 1 grška dragma 0.74 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 rumunski lej 0.34 Din. Po teh cenah se kupčuje na borzah tuji denar v devizah. Efektivni denar plačujejo de-

narni zavodi nekoliko nižje, oziroma ga prodajajo po nekoliko višjih tečajih.

g Vrednost 20 odstotnih kronskih bonov. S finančnim zakonom za tekoče leto je bilo odrejeno, da se 20 odstotni boni (boni za 20 odstotkov, ki so bili odtegnjeni pri žigosanju kronskih bankovcev) sprejemajo za plačilo finančnih kazni v polnem znesku, ne glede na koga so bili izdani. Sprejemajo se tudi za davčne zaostanke do l. 1926. in sicer od oseb, na katere so bile izdane, odnosno od njihovih naslednikov v polnem znesku, od ostalih oseb pa v vrednosti od 50 odstotkov. Ker je računati, da bo država v prihodnjih letih izplačala tudi vse ostale bone v nominalni vrednosti, znaša njih današnja vrednost najmanj 75 odstotkov nominala. Nekateri pa zlorabljajo nepoučene osebe in jim plačujejo te bone samo po 30 odstotkov nominalne vrednosti, kar je odločno premalo.

Razno.

g Kmetijski oddelek jesenske razstave v Ljubljani. Uprava Ljubljanskega velesejma prireja vsako jesen jesenski pregled pod imenom »Ljubljana v jeseni«. Med najprivlačnejše točke te prireditve spada gotovo kmetijski oddelek, ki bo letos od 1. do 8. septembra prirejen v smeri vnovčenja kmetijskih pridelkov in strojev.

Mlekarska sejma bo obsegal prodajo sira, masla in drugih izdelkov. Nekaj novega bo propaganda za mlekopitje, ki se po drugih deželah že tako širi ne samo iz zdravstvenih ozirov, ampak tudi iz gospodarskih pogledov zaradi pospeševanja naše živinoreje. Mlekarske zadruge bodo razstavile obilo sira in ga prodajale na debelo in drobno. Osrednje mlekarne bodo imele na prodaj sveže mleko, maslo, jogurt, kafil in stolčeno smetano.

Čebelarški oddelek bo nudil na prodaj in v poskušnjo med in vsak letošnjega pridelka, ki je precej zadovoljil čebelarje. Tu si bo lahko

vsak poskrbel s potrebnim medom, bodisi cvetličnim, hojevim ali ajdovim. Med igra važno vlogo pri prehrani zlasti iz zdravstvenega stališča. Slovenski čebelarji bodo pa zadovoljni, če bodo lahko ob tej priliki ugodno vnovčili svoj letošnji pridelek.

Vinski sejm bo obsegal prodajo vina v steklenicah, kakor tudi poskušnje navadnega namiznega vina v sodčkih. Naši vinogradniki imajo še dovolj lanskega pridelka za prodaj in to iz dobrih dolenskih in štajerskih gor. Kupčija na debelo se bo lahko sklepala na licu mesta, potem ko bodo pokušnje v kozarcih na razpolago. Tudi grozdje bo tu na prodaj za tiste, ki jim je sladkoba milejša nego alkohol.

Sejem za kmetijske stroje in orodje je postal v Ljubljani že običajen in marsikateri slovenski kmet se je že navadil priti na jesenski sejem v Ljubljano ter si tu nabaviti kar potrebuje za jesensko delo. Tu se mu nudi prilika, da si ogleda in preizkuša razne stroje in orodje, ki jih rabi v poljedelstvu, vinarstvu, kletarstvu, sadjarstvu in v drugih panogah. Nikdar nima kmet tako ugodne prilike, da bi si lahko brez vplivanja izbral tisto orodje in pripravo, ki nje mu najbolj prija, kakor ravno na tem sejmu. In kakor nemški in češki kmet tako je tudi slovenski začel uvaževati pomen sejmov za kmetijske stroje.

Razžaljenje časti.

Vse to je v važni zvezi in nujno potrebno, da se seznani s stvarjo vse prebivalstvo.

Naj navedem samo dvoje določb iz novega našega kazenskega zakonika z dne 27. januarja l. 1929., objavljenega v »Uradnem listu« št. 74/310 z dne 18. julija 1929. — Tam je določeno v XXVI. poglavju: **Kaznjiva dejanja zoper čast** v § 297. tako: Kdor drugega razžali, se kaznuje z zapornom do enega leta ali v denarju do 10.000 dinarjev. — Če se je storila razžalitev **j a v n o**, se kaznuje z **za-**

porom. — Torej: V prvem primeru možnost ali zapor ali denarna kazen, v drugem primeru pa izključno le zaporna kazen. Niti prvo — lepa vsota do 10.000 Din za časih predolg jezik — niti drugo glede zaporne kazni brez pardona niso mačkine solze.

Za občine važno določilo kazenskega zakonika je pa v drugem odstavku § 42., ki pravi: Denarna kazen se steka v fond za zidanje in popraviljanje kazenskih zavodov, zavodov za vzgajanje in poboljševanje in zavodov za izvrševanje očuvalnih odredb.

Kaj izhaja iz navedenih določil? Prvič za vse prebivalstvo, da bodo napadi na osebno čast in razžalitve časti zelo draga zabava, kar je seveda čisto prav. Kdor misli, da se mora obregati — po krivem zoper svojega bližnjega, naj ga nauči dostojnosti in spoštovanja do bližnjega ostrina državnega zakona, ako mu ni mar večno določilo osme božje zapovedi. — To je v redu. Če bo kdo plačal najvišjo denarno kazen ali pa odsedel najvišjo zaporno kazen 10.000 dinarjev = 1 leto), ga bo brez dvoma minulo veselje, krasti svojemu bližnjemu dobro ime. Treba pa je, da ljudstvo to ve in zakon pozna. Poučevanje je med drugimi naloga časopisja tudi v tem pogledu.

Za občine je določba § 42. kazenskega zakonika pasivna postavka. S tem morajo namreč računati v svojem gospodarstvu pri ubožni oskrbi. Po naših prejšnjih določbah kazenskega zakona in po določbah zakonov o oskrbovanju občinskih ubogih so se namreč stekali kazenski denarji med dohodke ubožnih zakladov onih občin, kjer je bilo zagrešeno dejanje. V krajih, kjer so izraziti in profesionalni pravdarji, ki ne prenesejo nobene pikre opazke, — takih je na žalost več, — je bila za občine vsako leto precej bogata žetev. Po več tisoč, tudi do deset tisoč dinarjev so imeli ponekod ubožni zakladi občin dohodkov od predolgih jezikov.

Prav za toliko so bili razbremenjeni davkoplačevalci, ker jim ni bilo treba plačevati raznih doklad, ampak so skrbeli za ubožce razni pravdarji in kratilci časti svojega bližnjega. Teh dohodkov občin za ubožne zaklade pa bo poslej konec, čim se prične izvrševati novi kazenski zakonik. Občine morajo že sedaj računati s tem dejstvom in sicer že ob sestavljanju svojih proračunov za leto 1930. — Vsi dohodki od kazenskih denarjev sodišč bodo morali biti izločeni iz pričakovanih dohodkov. Ostali bodo le neznatni dohodki od glob zaradi policijskih prestopkov, ki jih kaznujejo okrajni glavarji (sedaj sreski načelniki). Občine bodo morale torej iskati za kritje primanjkljajev ubožnih zakladov druge vire dohodkov, ki bodo pa mogli biti le razne občinske davščine.

Izdatkom za uboge se ne da izbegniti, kajti uboge bomo imeli po besedah večnega Učenika vedno med seboj. Toda tožbarenje in plačevanje visokih denarnih kazni se da če že ne vselej in vsakem primeru preprečiti, pa vsaj zelo omejiti. Od tožbarenja in plačevanja denarnih kazni ni obogatel še nikdo, obubožal pa že marsikdo.

Zato zaključujem svoja izvajanja najkrajše tako: Vprašam, čemu neki imamo pri nas tako resnično koristno institucijo, kakor so naši občinski posredovalni uradi? Ali je res treba, da se naše ljudstvo tolikanj pravda časih za neumno, v prvi jezi izgovorjeno nepremišljeno besedo? In da plačuje poleg ogromnih odvetniških in pravnih stroškov še visoke denarne kazni? — Z željo koristiti ljudem jih pozivljam, da naj se obračajo s svojimi razžaljenimi dušami na občinske posredovalne urade in si tam podajajo roke v spravo, bodisi da plačajo tam v znak sprave tudi nekaj za ubožne zaklade. Koristili bodo s tem sebi, ker bo pomirjena njih vest, koristili pa tudi občinam in njihovim ubogim.

F. K—n: